

ТАВАРЫШ КАМАНДЗІР

Горы, горы, горы... Карычневыя, апаленыя гарачым сонцам вострыя камяні. Бясконцым здаецца гэты вучэбны пераход у прызначаны раён па дзікіх сцяжынках, на вышыні каля трох тысяч метраў над узроўнем мора. Цяжка дыхаюць людзі – паветра разрэджанае. А на плячах жа – важкія рэчавыя мяшкі з сухім пайком і з боезапасам, аўтаматы...

Горы, горы... Як далёка ты адсюль, Беларусь родная, з тваімі прасторнымі раўнінамі, азёрамі, поўнымі чыстай вільгаці, густымі лясамі!

«Ну вось, зніклі дрыжкі ў руках, цяпер — наверх!». У такт крокам шэпчуць вусны гэту вельмі падыходзячую да выпадку песню. І група салдат з парашутна-дэсантнага батальёна на чале з камбатам капітанам Васілём П1менавым няўхільна рухаецца па свайму маршруту. Па нялёгкаму маршруту. І па небяспечнаму.

Бо менавіта тут, у цясніне Панджшэр – Пяці львоў – часта з'яўляецца шайка душманаў Ахмед-шаха Масуда. За кожнай скалой могуць прытаіцца бандыты, разлічваючы на раптоўнасць. Але камбат прадугледзеў гэту магчымасць. Пунктуальна вызначаны задачы воінам на выпадак нападзення.

Выбух! Яшчэ адзін! Доўгая чарга кулямёта. Так і ёсць – душманы. Замацаваўшыся на скальных схілах, адкрылі агонь, разлічваючы ўзяць групу ў кальцо.

Дзейнічай, камбат! Настаў час табе прымяньць усе веды, увесь вопыт, атрыманыя ў Разанскім вышэйшым паветрана-дэсантным камандным вучылішчы і потым, за сем год службы ў вучэбным падраздзяленні. Пакажы, які ты на справе, малады камуніст, дваццацівасьмігадовы «бацька-камандзір», не так даўно прыбыўшы ў Афганістан!..

Піменаў ні на хвіліну не страціў спакой. Адаваў каманды дакладна, упэўнена, імгненна ацэньваючы самыя непрыкметныя перамены абстаноўкі. І вось ужо душманаў, які саманадзейна разлічвалі на поспех, самі абышлі з флангаў дэсантнікі. Не вытрымаўшы націску, пабеглі, кулём пакаціліся з горных схілаў бандыты...

Неўзабаве камбат Піменаў за мужнасць і гераізм, праяўленыя пры выкананні інтэрнацыянальнага абавязку, быў удастоены сваёй першай баявой узнагароды – ордэна Чырвонай Зоркі.

З чаго пачынаецца подзвіг? Цяжкае пытанне. Ва ўсялякім выпадку, калі дзесяцікласнік з 29-й школы Віцебска Вася Піменаў цвёрда вырашыў стаць афіцэрам-дэсантнікам, ён наўрад ці думаў, што гэта высокае слова – «подзвіг» – некалі будучы гаварыць аб яго службе. Не той чалавек. Ён і цяпер, як агню, баіцца прыгожых слоў – дакладней, частага іх паўтарання. Так, відаць, выхавалі яшчэ бацькі – кадравыя рабочыя Васіль Паўлавіч і Ганна Рыгораўна. Перш за ўсё – справа: справа рук, справа розуму. А калі загадзя пачнеш прымервацца да ўшанаванняў, да славы – словам, да «медных труб» – толку не будзе.

Такім чынам, пасля школы рашэнне цвёрдае – у Разань! А да гэтага былі гады, насычаныя не толькі вучобай, але і актыўным удзелам у жыцці камсамольскай арганізацыі школы, і спортам – Васіля прыцягваў бокс, ён стаў кандыдатам у майстры. Былі летнія месяцы, праводзімыя ў абаронна-спартыўным аздараўленчым лагеры, дзе частыя госці – салдаты мясцовага гарнізона – тлумачылі хлопцам устройства стралковай зброі, дэманстравалі стралявыя прыёмы. Былі захопленыя заняткі ў гуртках ДТСААФ – стралковым і парашутным.

Беларусь! Ты выхоўвала свайго юнага сына і тваім гераічным, вогненным мінулым. Да гэтага часу памятае Піменаў, якое моцнае ўражанне пакінулі ў яго паездка ў Оршу, у музей Канстанціна Заслонава, паходы па месцах баявой славы. Блізкім стаў для падлетка ажываўшы ў расказах маці вобраз яе брата Ільі Мазуркіна, былога камандзіра партызанскага атрада, а пасля Перамогі – старшыні аднаго з калгасаў Руднянскага раёна Смаленшчыны...

Нямала ўжо ведаў падлетак і аб Разанскім паветрана-дэсантным вучылішчы. Яго ў свой час закончыў афшэр Аляксандр Бурдзін – будучы муж сястры Васіля, Тамары. І, вядома, камандзір-дэсантнік, калі бываў у Віцебску ў час адпачынка, пры выпадку ахвотна задавальняў цікавасць дасціпнага, не па гадах сур'ёзнага хлопца.

Само сабой, вучоба ў Разані аказалася не такой лёгкай, як малявалася хлапечай фантазіі. Вядома, былі і святы – напрыклад, ні з чым не параўноўваемая радасць першага скачка з парашутам... Але пераважалі строгія будні. Яны складаліся з упартага, штодзённага карпення над вялікім мноствам ваенных і агульнаадукацыйных дысцыплін, з пастаянных зносін з прамудрасцямі баявой тэхнікі, з даволі аднастайнай стралявой і вельмі разнастайнай фізічнай падрыхтоўкі, з начовак «у полі» на снезе ў час тактычных заняткаў...

Дзякуй настаўнікам, першым камандзірам – палкоўніку Сцяпанаву, капітану Сікорскаму. Яны не толькі надзіва ўмела спалучалі патрабавальнасць з душэўнасцю, разуменнем, але і выдатна маглі паказаць на сваім прыкладзе, чаго можна дасягнуць упартасцю, захопленасцю, вопытам. «Няўжо і я буду такім як яны?» – пытаў сябе Піменаў. І сам на сябе сердаваў. Прычым тут «няўжо»! Іншаму проста не быць. Шлях выбраны. А калі ж ён круты – справа іншая...

З аднакашнікам Аляксандрам Салуянавым лёс – а ён умее рабіць падарункі! – звёў Піменава ўжо ў Афганістане. Ён служыў, праўда, у другім падраздзяленні, але непадалёку. Час ад

часу сустракаліся, дзяліліся навінамі – перш за ўсё з дому. Васіль расказваў сябру аб тым, што пішуць бацькі, жонка Тоня, з якой згуляў вяселле ў 1977 годзе, як падростае сыноч Андрэйка.

Цяпер сябры зноў разам. Абодва вучацца на першым курсе Ваеннай акадэміі імя М. В. Фрунзе, кожны дзень бачацца і на занятках, і ў афіцэрскім інтэрнаце. Ды і на сустрэчах са школьнікамі, з маладымі рабочымі, салдатамі часцяком аказваюцца ўдваіх – Героі Савецкага Саюза маёры Васіль Піменаў і Аляксандр Салуянаў.

Герой Савецкага Саюза. Вестка аб прысваенні гэтага высокага звання застала маёра Піменава неўзабаве пасля вяртання з Афганістана. Была, вядома, вялікая радасць. Але такі ўжо Васіль – было і хваляванне: ці не вельмі высока ацанілі яго ратную работу, ці заслужыў такі гонар, аб якім і не марыў?

Думаецца, што сумнявацца ў гэтым мог толькі надзвычай скромны Піменаў.

Няма, бадай, больш сур'ёзнай адказнасці, чым тая, што кладзецца на камдзірскія плечы. Ты павінен ведаць і ўмець усё, што неабходна кожнаму твайму падначальнаму, толькі ведаць і ўмець удвая лепш – гэта аксіёма нумар адзін. Ты павінен дасканалы валодаць афіцэрскай справай – гэта аксіёма нумар два. І трэцяе, бадай, галоўнае: табе давераны людзі. Яны абавязаны бездакорна выконваць твой загад.

Як несці гэту ношу адказнасці ў дваццаць з лішнім год?

Камбат Піменаў нёс яе. Не сагнуўся, вытрымаў.

Ён бярог людзей. Вядома, бярог і сваім клопатам аб тым, каб яны заўсёды былі здаровыя, сытыя, бадзёрыя, па магчымасці паспявалі адпачываць. Але – і гэта асноўнае – бярог сваёй бязлітаснай суровай патрабавальнасцю да баявой вывучкі. І тады, калі падраздзяленні батальёна знаходзіліся не ў паходзе, а ў сваім распалажэнні, ні на дзень не спыняліся цяжкія, да сёмага поту, заняткі з салдатамі і сяржантамі, трэніроўкі з улікам мясцовых умоў.

Усё гэта потым абарочвалася ў дзіўную зладжанасць, узаемаразуменне, сплаў абсалютнай дысцыпліны з разуменнем кожным воінам агульнай задачы, своечасовае праяўленне ініцыятывы, салдацкую кемлівасць. Увасаблялася ў жыццё трыадзінства, дасягненне якога было галоўнай мэтай камбата Піменава: высокая ідэйная загартоўка, дасканалы ўменне валодаць зброяй і тэхнікай, жалезная фізічная загартоўка. Таму і паспяховым быў кожны марш, таму і абарочваўся поўным паражэннем душманамі кожны іх наскок на групы дэсантнікаў з піменаўскага батальёна.

Часам яшчэ прыходзіцца чуць буркатлівае: «Эх, не тая моладзь пайшла...». Але, ведаю: ніхто не пасмее адрасаваць гэта маладым хлопцам — сапраўдным патрыётам-інтэрнацыяналістам, што нясуць службу ў складзе абмежаванага кантынгенту савецкіх войск у Афганістане. І, у прыватнасці, дэсантнікам з батальёна, якім камандаваў Піменаў.

Ордэнам Чырвонай Зоркі адзначаны яфрэйтар Грыгаран, які выратаваў з-пад агню таварыша. Такой жа ўзнагароды ўдастоен радавы Чашкін – ён у мінуту небяспекі выратаваў жыццё афіцэр Віктара Пінчука. Нямала дэсантнікаў, служыўшых у Афганістане пад кіраўніцтвам Васіля Піменава, і якія сёння ўжо воіны запasu, з гордасцю надзяваюць ва ўрачыстыя дні медалі «За адвагу» і «За баявыя заслугі!».

...Чамусьці некаторыя хлопцы, якім яшчэ толкі прадстаіць службы ва Узброеных Сілах, лічаць, што жорсткая армейская дысцыпліна, неабходнасць бездакорнага падпарадкавання загаду абмяжоўваюць, нават абядняюць чалавека духоўна. Не! Свядомая дысцыпліна, наадварот, узбагачае. Калі ведаеш, у імя чаго ты падпарадкоўваешся, якія ідэалы абараняеш, тады стараешся

мабілізаваць для выканання задачы ўсё лепшае ў сабе – смеласць, рашучасць, кемлівасць, розум, волю. Менавіта аб гэтым сведчаць ратныя справы дэсантнікаў пад кіраўніцтвам камбата Піменава.

Верыцца, што добрым памінаюць гэтых воінаў – салдат і афцэраў — і афганскія дэхане. Колью разоў, напрыклад, ішоў у кішлакі кавалер ордэна Чырвонай Зоркі капітан Аляксандр Ішчанка, каб лячыць хворых, змагацца з эпідэміямі! Колькі разоў абясшкодзвалі нашы хлопцы міны, пастаўленыя на дарогах душманамі, суправаджалі аўтакалоны з прадуктамі, дапамагалі аднаўляць разбураныя бандытамі будынкі.

Ды хіба магло быць інакш? Бо ў імя добрай, справядлівай справы прыйшлі на афганскую зямлю «шуваві» – так называюць савецкіх людзей жыхары ДРА. Прыйшлі дапамагчы сябрам будаваць і адстойваць новае жыццё...

Хутка год, як вярнуўся Васіль Піменаў з Афганістана. Але па тым, як ведае ён жыццё «свайго» балтавёна, як зацікаўлена гаворыць аб ім, адчуваеш: прыкіпеў душой. Вось і ў гэты раз маёр, звычайна знешне не вельмі эмацыянальны, з гордасцю стаў расказваць аб былым сваім падначаленым капітану Мікалаю Краўчанку. У крытычнай сітуацыі афіцэр замяніў камандзіра пардроздзялення, вывеў салдат з каварнай пасткі, падстроенай душманамі. За мужнасць і гераізм ён узнагароджаны Залатой Зоркай Героя...

Менавіта ж Піменаў у немалой ступені садзейнічаў у свай час камандзірскаму станаўленню Мікалая Краўчанкі. Заахвочваў і развіваў ініцыятыву, здольнасць прымаць нестандартныя і смелыя рашэнні. І ў той жа час дапамог пазбавіцца ад празмернай ліхасці, захаблення асабістымі дзеяннямі ва ўрон кантролю над становішчам спраў у цэлым. «Мужнасць камандзіра, – выказаў аднойчы Васіль таварышу тое, што было вынашана, праверана ўласным вопытам, – перш за ўсё праяўляецца ў цвёрдасці кіравання падраздзяленнем...». Відаць, моцна запомніў гэта Мікалай.

Але, вядома, і сам Піменаў вельмі і вельмі многаму навучыўся ў Афганістане. Цёпла, высакародна ўспамінае ён сваіх начальнікаў – гвардыі падпалкоўніка П. Грачова, гвардыі падпалкоўніка А. Фядотава, якія выкладалі яму не адзін важны ўрок высокага афіцэрскага прафесіяналізму, камандзірскага майстэрства.

...Ён любіць сваю справу. Гэта праяўляецца і ў тым, як патрабавальна ставіцца Васіль да мастацкага адлюстравання армейскай тэмы – у кнігах, на карцінах, у кіно. Адзін з фільмаў, якія асабліва яму падабаюцца, – «Афіцэры».

– Там усё праўда! – гаворыць.

Калі так сказаў майр Піменаў, значыць так яно і ёсць. Ён ведае.

На здымку: Герой Савецкага Саюза Васіль Піменаў са сваім сынам Андрэйкам

Фота: А. Зубкова